

Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad

Training programme attendance report under DBT-project

Project title: Sustainable Rural Development through Beekeeping

Title of the training: Awareness of beekeeping activity and Demonstration

Place- Atheegaon
Kheda, Tq. Kannad.

Date- 21/12/2017

Sr.	Name of trainee	Age	Mobile	Signature
1	अशोक अशोक पवार	४०	९५२७६७२६११	
2	नामदेव अशोक पवार	३५	९९६०९९०६४३	
3	श्रीधर राव सुर्वे	४६	९४२३०३१९५१	
4	लक्ष्मण सुर्वे	५०	९४२१६९२१११	
5	श्रीधर राव सुर्वे	५०	९९०३९२७०८३	
6	श्रीधर राव सुर्वे	५०	९५४५९००२११	
7	श्रीधर राव सुर्वे	५०	९५४५९००२११	
8	श्रीधर राव सुर्वे	५०	९५४५९००२११	
9	श्रीधर राव सुर्वे	५०	९५४५९००२११	
10	श्रीधर राव सुर्वे	५०	९७६४२८९३६७	
11	श्रीधर राव सुर्वे	५०	९८५०२९५६८४	
12	श्रीधर राव सुर्वे	५०	९४२२४८०१२०	
13	Ashok D. Hote	22	9404348734	
14	Punyshottam Nalawade	30	9420241772	
15	Bhagwan K. Bode	30	9850346164	
16	श्रीधर राव सुर्वे	५५	९८६००४९८११	
17	श्रीधर राव सुर्वे	५०	९८२२५९७२९२	
18	श्रीधर राव सुर्वे	४५	९६२३८७१६८६	
19				
20				

Signature of Project Assistant

Signature of PI

1. Flower visiting habits and they exclusively visit many flowers of the same species during a single trip.
2. Body is hairy and the hairs are branched, and carry electrostatic charge, pollen grains entangled very easily.
3. On the metathoracic legs, pollen basket is present which stores pollen.
4. Since these baskets are open, the chances of pollination are increased.
5. There is also a pollen brush on each mesothoracic leg.
6. Flower fidelity and constancy.
 - a. Flower fidelity and constancy.
 - b. Potential of long working hours.
7. Through micro-manipulation of flower.
 - a. Maintainability of high precision and
 - b. Needed adaptability to different climate and niche.
8. Pollinating insects are seasonal, but bees are available throughout the year.
9. Bees are specific to certain species or family of plants and do not visit to flowers outside the groups. Honey bee have not restriction.

Plant	% Increase in Crop Yield	Additional benefit from bee pollination
Mustard	131%	1. Increase viability of seeds & plants
Safflower	511%	2. More nutritious and aromatic fruits are formed.
Niger	112%	3. Increase the vegetative mass and stimulate faster growth of plants.
Sunflower	675%	4. Increase the number and size of seeds and yields of Crops.
Linseed	232%	5. Enhance the resistance to disease and other adverse climatic conditions.
Onion	178%	6. Increase the nectar production in the nectaries of plants.
Carrot	500%	7. Increase the fruit set and reduce fruit drop.
Radish	700%	8. Increase the oil content in oil seeds.
Brijal Fruit	125% 90%	

Requirement of colony			
	Colonies/ha	Crop	Colonies/ha
Brinjal	6 to 18	Alfalfa	10 to 12
Cherry	2,5	Almond	2 to 4
Apple	8 to 10	Apple	2 to 3
Berseem	6	Buckwheat	3 to 4
Cauliflower	6	Carrot	6
Citrus	2	Cauliflower	2
Cotton	2,5	Cherry	2,5
Cucumber		Citrus	
Guar		Cotton	
Guar		Cucumber	
Guar		Guar	

Advantages of beekeeping

1. Beekeeping is easy to learn.
2. It is a profitable business.
3. It is a hobby.
4. It is a source of income.
5. It is a source of knowledge.
6. It is a source of entertainment.
7. It is a source of health.
8. It is a source of education.
9. It is a source of recreation.
10. It is a source of relaxation.
11. It is a source of stress relief.
12. It is a source of mental health.
13. It is a source of physical health.
14. It is a source of social health.
15. It is a source of emotional health.
16. It is a source of spiritual health.
17. It is a source of intellectual health.
18. It is a source of moral health.
19. It is a source of cultural health.
20. It is a source of environmental health.

Production in Rural Bharat and

STATISTICS

- When you start a beekeeping colony, you can expect to produce 10-15 kg of honey per year.
- The average yield of honey from a colony is 10-15 kg per year.
- The average yield of honey from a colony is 10-15 kg per year.
- The average yield of honey from a colony is 10-15 kg per year.

आठेगाव खेडामध्ये मधुमक्षिका पालनाचा गोडवा

■ तरुण शेतकरी अजय जाधव यांचा यशस्वी प्रयोग: अनेक शेतकरी घेताहेत माहिती

कन्नड : संजय मूचक

तालुक्यातील दुष्काळी परिस्थिती, गडगडणारे शेतमालाचे पाव अशा परिस्थितीत तालुक्यातील आठेगाव खेडातील तरुण शेतकरी अजय जाधव यांनी मधुमक्षिका पालनाचा प्रयोग यशस्वी केला आहे. या प्रयोगाची माहिती घेण्यासाठी ठिकठिकाणचे शेतकरी त्यांच्या शेतीस भेट देऊन माहिती घेत आहेत.

आठेगाव खेडा परिसरात चांगला पाऊस झाला तरच कापूस, मका, हरपरा आदी पारंपरिक पिके घेतली जातात. त्यातच गेल्या काही वर्षांपासून दुष्काळाने या भागातील शेतीचे गणित बिघडले आहे. आजही या भागात वहान भागवण्यासाठी नागरिकांची भटकंती होत असून, शेती सिंचनासाठी लाखो रुपये खर्चून खोदलेल्या विहिरीत पावसाअभावी पाण्याचा ठणठणाट आहे. या परिस्थितीत खेडा गावातील कला शाखेचे पदवीधर अजय जाधव या तरुण शेतकऱ्याने तिबक सिंचन

कन्नड : तालुक्यातील खेडा येथील अजय जाधव यांच्या शेतात मधुमक्षिका पालनाची पाहणी करताना प्रा. डॉ. शैलेश शर्मा, प्रा. बी. बी. वायकर, अजय जाधव आदी.

आधुनिक पद्धतीने आपली शेती फुलवण्याचे काम केले. दहा एकर शेताला विहिरीत फक्त मोजून एक तस मिळेल एवढेच पाणी विहिरीला आहे. मात्र, या परिस्थितीतही जाधव यांनी

कमी पाण्यात शेती हिरवीगार ठेवण्याचा प्रयत्न केला आहे. अजय जाधव यांनी यापुढे जाऊन डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठातील प्राणिशास्त्र विभागाचे प्रा. डॉ. बी. बी.

वायकर, शिवाजी महाविद्यालयाचे प्रा. विजय भोसले यांच्या मार्गदर्शनाखाली आपल्या शेतात मधुमक्षिका पालनाची सुरुवात केली. विद्यापीठानेही या तरुण शेतकऱ्याच्या वेगळ्या प्रयोगासाठी बळ

शेतीत मधमाशी खूप महत्वाचा घटक असल्याने मी मधुमक्षिका पालनाकडे वळलो. मधुमक्षिका पेटीतून २० दिवसांनी मध काढण्यात येतो. सूर्यफूल, मोहरी बहरली असल्यास २० दिवसांनी एका पेटीतून वार्षिक ५० किलो मध मिळतो. मात्र, जर फूलशेती कमी असेल तर वर्षाला एका पेटीतून १५ ते २० किलो मध मिळते. फुलशेतीवर मधाचे उत्पन्न अवलंबून आहे. आज घडीला ३०० रुपये प्रतिकिलो मध किरकोळ भावात विकला जातो.

- अजय जाधव, प्रगतशील शेतकरी, खेडा

देण्यासाठी सात हजार रुपये किमतीच्या प्रायोगिक तत्त्वावर मोफत दहा मधाच्या पेट्या दिल्या आहेत. या सर्व पेट्या शेतातील झाडांच्या मध्यभागी ठेवण्यात आल्या असून, यातून पंधरा

ते वीस दिवसांनी मध काढण्यात येतो. या मधाला अनेक ठिकाणांहून मागणी असून, शेतात येऊन लोक मध विकत घेऊन जातात. मधमाशीपासून मधाचे उत्पन्न तरच मिळतेच, शिवाय मधमाशीचे शेतीसाठी खूप मोठ्या प्रमाणात फायदेही आहेत. कांदा बिजवाई, मोहरी आदी फुलोऱ्यातील पिकांच्या परागकणांसाठी उपयुक्त असून, यामुळे रोगमुक्त उत्पन्नात वाढ होते. तालुक्यात सुरुवातीस किचकट वाटणाऱ्या मधुमक्षिका पालनाचा गोडवा वाढत आहे. मोठ्या प्रमाणात शेतकरी अजय जाधव यांच्या शेतीला भेट देण्यासाठी देत आहेत. यावेळी इंदोर येथील आहिल्याबाई विश्व विद्यालयाचे प्रा. डॉ. शैलेश शर्मा, शास्त्रज्ञ प्रा. मोहंमद अब्बास, प्रा. मंदरा वास्कर, प्रा. डॉ. बी. बी. वायकर यांनी भेट दिली. या वेळी मंगेश जाधव, अजय जाधव, संतोष जाधव, गणेश पाडसवान, गणेश शिंदे, नजर शेख आदी शेतकऱ्यांची उपस्थिती होती.